



# כל שעה פרק שני פסחים

## מא

### עין משפט נר מצוה

קעז א ב מ"י פ"ח מהל' ק"פ הלכה ז ח סגנו לאוין ע:  
קעח ג מ"י פ"ו מהל' מתן הלכה ו טור ז"ע א"ח סימן תסא טע"ד:  
קעט ד ה ו מ"י פ"ח מהלכות ק"פ הל' ו סגנו לאוין ע:  
קפ ז מ"י פ"ע מהלכות שבת הלכה ג:  
קפא ח מ"י פ"ח מהל' ק"פ הלכה יי:

### רבינו הגנאל

ת"ד ובשל מבושל במים, איך לי אלא במים, שאר משקים מניין אמרת קל וחומר מה מים שאין מפיגין טעם הבשר אסור שאר משקין שמפיגין טעמו של בשר אינו דין שאסור, ר' אומר במים, איך לי אלא במים, שאר משקין כמים, מי פירות מנין, ח"ל ובשל מבושל במים מכל מקום, לר' דמפיק ליה מלשון בשול אפילו צלי קדר, כיון שהוא עשוי כמין בשול אסור הוא, ות"ק דממעט מכח הפגת הטעם צלי קדר מותר שאינו מפיג טעמו. ות"ק דמיימי ליה לשאר משקין כק"ו ובשל מבושל במים מנין, נטף מרוטבו על ליה דאפילו אם בשלו אחר שצלאו או צלאו אחר שבושלו חייב, וכו' יוסי דהאני יוצאין ברקיק השרוי אבל לא במבושל ואע"פ שלא נימוח, הרי לר' יוסי אע"פ כי רקיק זה אפיו הוא, כיון שבשלו יצא מתורת אפיו והרי הוא כמבושל. צלאו כל צרכו כגון דשויה חרובא פטור, אבל בשר חי לגמרי דלא עבר באש כלל אינו חייב. אמר רב חסדא המבשל בשבת בחמי טבריא פטור. דלא תולדות אור הן, פסח שבשלו בחמי טבריא פטור. אמר רבא ועובר משום דבעינן צלי אש וליכא. אמר רבא אבל נא

**לא שמייע** ר' בלומר לא סבירא לר' אף על גב דמניא כותמיה קסבר ממתנין פליגא:  
**מדאמר** שמואל אין הלכה ברבי יוסי. השתא מדמי חומץ לתרוסת וע"כ נראה לר"י דעולא דאמר לעיל בין כך ובין כך אסור משום לך לך אמרינן

ניזיל סמור סמור לכרמא לא תקרב פליג אדרב כהנא דהא רב כהנא דאמר אזל לתוך חרוסת לדברי הכל ישרף ולעולא לא אסר אלא משום לך לך אמרינן: **מאי** לאו מדא מצמת מחמע. קשה לר"י דלעיל קאמר י"א אף נותן את החומץ ואח"כ וכו' ופרקי' ולוקמא כר' יוסי דאמר שורן בחומץ וחומץ לומתן משמע דתנא קמא דיש אומרים היינו ת"ק דר' יוסי דלית ליה דחומץ למית ואפילו הכי קאמר נותן הקמח ואח"כ נותן את החומץ אלמלא קסבר אע"ג דלא למית חמועי נמי לא מחמע ואורי' דלעיל איירי לפי המסקנה דלחא:

**אין מבשלים את הפסח לא במשקין וכו'.** תימה למה שנאו כאן אי משום דתנא ירקות שלוקות ומבושלות א"כ מיד היה לו לשנות בסמוך אחריה: **איבא** בנייהו צלי קדר. פי' אי לוקה עליו אי לא אזל לכוילי עלמא פסול הוא ועשה נמי את ביה דללי מחמת ד"ה הוא א' כדאמרין בריש כ"ד כולין (לקמן עה): נטף מרוטבו על החרס וחזר עליו יטול את מקומו ג נגע בחרסו של תנור יקלף את מקומו וכן שאר משקין לא אינטיך למילך אללא לעיני מלקות אבל פשיטא דלכל הפחות איכא עשה דכי אס עלי אש וא"ת והיכי יליף שאר משקין מק"ו והא אין מזהירין מן הדין יש לומר דהא קל וחומר אינו אללא מגלה דבישול דקרא איירי אף בשאר משקין:  
**אמר רב כהנא** הא מני ר' יוסי היא. תימה דרב כהנא דמוקי לה כרבי יוסי לרבנן האי בשל מבושל מאי עבדי להו דללאו ואחר כך בישלו לא כריך קרא דמסבדא ידעינן דבישול מצטל מגלה דבישול דכי היכי יוסי גבי מנה ג' ויש לומר דרב כהנא קצר דרבי יוסי יליף מנשל מבושל דבישול מצטל אפיייה:

**אבל לא במבושל.** פ"ה דבישול מצטל ליה מתורת לחם ולפי' מיירי בצלילתו רכה דצלילתו עבד לא נפיק מתורת לחם ד' כדפירשתי לעיל ור"י מפרש דמיירי בצלילתו עבד ופסולה משום מנה עשירה ומיימי דכי היכי דסבר רבי יוסי דבישול מפיק ליה מתורת אפיייה לשוויה מנה עשירה

כאילו לא נאפה ה"ג גדי פסח עקר מיניה בישול ע"כ ליה:  
**עולא** אמר אפי' תיבא ר' באיר וכו'. הכא מדמי פסח לבישול מנה והיינו דלא כמסקנא דכ"ד מצרכין (בבב"ב דף נח):  
דקאמר התם עולא משמיה דר' יוחנן שלקות מצרכין עליהם שהכל דעבינן טעם מנה ודמי ע"כ לא קאמר רבי יוסי אללא דעבינן טעם מנה<sup>1</sup> ועולא לטעמיה דלא בעי לדחויא הכא טעמא דרבי יוסי דעבינן טעם מנה והתם נמי קאמר דלרבי יוסי מבדק שהכל:

**אחרוסת קאמר.** מי אית לך דרבנן נמי אחרוסת פליגי: לא סבירא לי אללא בחרוסת נמי שרו והלכה כמותן: **כווסיה** דרב כהנא **מסבדא.** דאמר רבנן אחרוסת לא פליגי וכי אמר שמואל הלכה כחכמים אחרדל קאמר: **אין הלכה כרבי יוסי.** דאמר לעיל [מ:] חומץ

לומתן: **מאי** לאו. מדלא למית חטוין שהחילו לניפח כבר אלמא (ט) כשאר משקין הוא אחמועי נמי מחמע את הנימן מתחלה לתוכו דרב כהנא אלמא שמואל כרב כהנא סבירא ליה וכי קאמר שמואל הלכה כחכמים אחרדל קאמר ולא אחרוסת: **לא מילמס למית.** את שהחילו להחמיץ ולא מחמע נמי את הנימן לתוכו דלא הוי כמים: **במים.** ובשל מבושל במים: **שמפיגין טעמן.** שנותנין בו טעם שלהן: **ובשל מבושל.** רבויא הוא דהוא ליה למיכתב נא ומבושל: **אלי קדר.** שמבשלין אותו בקדירה בלא מים ובלא שום משקה אללא מים הנפלטין משמנו. למאן דיליף לה מק"ו הכא שרי לרבי דיליף מרבויא האי נמי בשל מבושל הוא: **חייב.** מלקות על אכילתו: **ר' יוסי** היא.

דלמר בישול לאחר אפיה בישול הוא: **יוצאין.** ידי חובת מנה ברקיק השרוי בתבשיל לאחר אפיייתו ואף על פי שמתמסמם לחם הוא כל זמן שהוא קיים שלא נימוח לגמרי וכן במבושל: **אזל לא במבושל.** דלאו לחם קרינא ביה ואע"פ שכבר נאפה בתנור הואיל וחזר ובישלו ביטלו מתורת לחם: **שאינו נהא.** דרבייה קרא ובשל מבושל דהוי ליה למכתב ומבושל וגזירת הכתוב היא בפסח: **יטול ללאו כל זורכו.** ואח"כ בשלו יהא חייב והאי תנא הוא דלמר לעיל ללאו ואח"כ בישול חייב. ליגנא אחריה יוכל ללאו כל זורכו דשויה חרוכה כדמפרש יהא חייב דלאו עלי אש הוא אללא קלי אש ושרוף זה עיקר וראשון אינו כלום דהוא תנא כיון דרבי קרא ללאו ואחר כך בישול מה לי שויה חרוכה מה לי לא שויה: **חרוכא.** שרוף: **חי.** לגמרי שלא נללה כלל: **נא.** עלי ואינו עלי: **יטול יהא מוסר.** לאכול ממנו חי לכתחלה דאפי' איסורא נמי ליכא תלמוד לומר אל תאכלו ממנו נא כי אס עלי אש ולא זה שאינו עלי והוי לאו שבכללות והאי תנא קצר אין לוקיין על לאו שבכללות: **כדאמרי פרסאי אברנים.** אותה עליה שבשון פרסי קרויה אברנים בלשון הקודש קרי נא: **חמי טבריא.** מעינות רותחין: **פסח שבישול בחמי טבריא** חייב על אכילתו וקא סלקא דעתך משום דלא תאכל מבושל: **דלאו פולדות אש** היא. הלכך לאו בישול הוא דליהוי

חייב משום אז מלכה: **משום עלי אש.** לאו דלא תאכל כי אס עלי אש איכא ולא לאו דבישול וסבר לוקיין על לאו שבכללות: **בדיא.** דחייב רב חסדא משום עלי אש ולא משום בישול: לוקה

לרבי יוסי דאית ליה הכא גדי מנה דבישול מצטל האפיה ה"ג בישול מצטל מהם שם ריק ודמי ע"כ לא קאמר רבי יוסי אללא דעבינן טעם מנה<sup>1</sup> ועולא לטעמיה דלא בעי לדחויא הכא טעמא דרבי יוסי דעבינן טעם מנה והתם נמי קאמר דלרבי יוסי מבדק שהכל:

(א) [שיריזין קב: וע"ז].  
(ב) [לעיל מ. א.] [מסכתא פ"ה ה"ט]. (ד) בביבא לה: (ה) [ע"י מוס' חולין קטו. ד"ה שאין]. (ו) שבת מ. (ז) [יותר נכון לגרוס מאי חייב דקאמר]. (ח) ב"מ קטו. (ט) [גבי הכ"מ בפרק ח' מהלכות ק"פ דין ד' אמר אביי אללא נא לוקה וכו' רבא אמר אין לוקיין על לאו שבכללות וכו' הכ"מ עוד בפרק י"ח מהלכות הכ"מ פ"ה מהלכות מירות דין ח' וראה לגיירססס ממ"ש מוס' שבת דף כג: ד"ה גזירה ושרד שם ע: ד"ה נדע וכו' דאין מהדק להקדים רבא לאבי וכו' בשאר דוכאי וכו' ה"א"ש פ"ד ד"מ סימן י"ט על מליטו בכל הש"ס שקבע דברי רבא קודם וכו' ע"ש].  
(י) ש"ך לעיל במשנה (ג) [ג' ד"ה דבישול].

### תורה אור השלם

1. אל תאכלו ממנו נא וקבל מבושל במקום כי אם צלי אש ראשו על כרפיץ ועל קדרו: שמות יב ט

### הגהות הב"ח

(א) גמ' אין הלכה כרבי יוסי מאי לאו מדא מצמת מחמע וכו' כ"ל ותובתו ממתו הוא ותיבת הא נמחק: (ב) רש"י ד"ה מאי לאו וכו' אלמא בשאר משקין אחמועי כ"ל ותיבת הוא נמחק:

### מוסף רש"י

יוצאין ברקיק השרוי. במים, ידי אכילת מנה של מלוא וקרינן ביה לחם עני (ברכות נח).

### מוסף תוספות

א. מחמת הקדירה כמחמתו ומבושלו. מוס' ר"פ. ב. שנתבשל שם מחום התנור. רש"י שם. ג. אפי' דליכא קרא. ח' ה"ן. ד. דהא הוי תחילתו עיטא וסופו סופגנין. מוס' ר"פ. ה. פי' טעם מנה לחם עני, אבל לחם מיהא הוי. מוס' שאנן.

# כל שעה פרק שני פסחים

קמב א מ"י פ"ח מה"ל  
ק"פ הלכה ד' אש.  
י"ח מהלכות סנהדרין  
הלכה ג:  
קפג ב מ"י פ"ח מה"ל  
מיר הלכה ח:  
קפד ג מ"י פ"ח מה"ל  
ק"פ הלכה ד':  
קפה ד ה שם הלכה ה:

## רבינו הגנאל

לוקה שתיים, אחת משום  
נא ואחת משום צלי אש.  
אכלו מבושל לוקה שתיים.  
נא ומבושל לוקה שלש.  
ואבי אמר אין לוקין  
על לאו שבכללות, כלומר  
לאו אחד כולל האוכל נא  
והאוכל מבושל. שנאמר  
אל תאכלו ממנו נא ובשל  
מבושל במים וגו'. איבא  
דאמרי לאביי אכל נא  
ומבושל חדא מיהא לקי.  
איבא דאמרי לא לקי כלל  
עד דמיחד לאויה כלאו  
חדסימה. אמר רבא נזיר  
שאיכל זוג לוקה שתיים, אחת  
משום שנאמר מחצניס  
ועד ג לא איכל. ואחת  
משום שנאמר מכל אשר  
יעשה מגפן היין, חרצן  
לוקה שתיים. זוג וחרצן  
לוקה שתיים. אביי אמר  
אין לוקין זכו. ח"י אכל  
כויה נא מבעוד יום פטור.  
מאי טעמא אל תאכלו  
ממנו נא ובשל מבושל  
במים כי אם צלי אש,  
בשעה שישנו בקום אוכל  
צלי שהוא בלילה, דכתיב  
ואכלו את הבשר בלילה  
הוא, ישנו בל תאכל  
נא. מבעוד יום, איבא  
בקום אוכל צלי, אין חייב  
אם אכל נא. אכל כויה  
נא משחשיכה חייב, שהיי  
ישנו בקום אוכל צלי, אכל  
כויה צלי מבעוד יום, לא  
פטל עצמו מבני חבורה  
שאיה אכילה כויה צלי,  
משחשיכה פטל עצמו מבני  
חבורה. וסוגיא דשמעתא  
כולה כענין הזה. ואקשינן  
אדא דתניא אכל כויה צלי  
מבעוד יום חייב, אמאי  
לאו הבא מכלל עשה עשה  
הוא, האין שנאמר ואכלו  
מכלל עשה, דמאכילתו  
בלילה שהוא עשה הבאתה  
לא תאכל ביום שהוא לאו,  
וכל כי האי גונא עשה  
הוא ואין לוקין על עשה.  
אמר רב חסדא זו הברייתא

**אבל כויה נא לוקה שתיים משום נא ומשום כי אם צלי אש דהוי באירוי כתיב אף תאכלו כי אם צלי אש.** הקשה הר"י דלורלי"ש אמאי חשבי' בייש אלו נערות (כמויות דף ל). בעולה לכהן גדול בעשה גרידא דכי אם צמולה מעמיו כתיב הא כי היכי דחשבינן

הכא כי אם צלי אש בלאו ה"ג ה"ל לאיחשבי' בעולה לכהן גדול בלאו דהוי כאליו כתיב לא יקח כי אם צמולה וי"ל דכי אם צמולה לא חשיב לאו משום דסיפא דקרא מוכח עליו דהוי עשה דכתיב כי אם צמולה מעמיו יקח אשה: **איבא דאמרי דאבא מיהא לקי.** פ"ה צחי וחמי טזריא חייב משום **כי אם צלי אש וקשה לר"ת א"כ בין לצחי בין לרבה תיקשי לכו צרייתא דלעיל דתניא נא ומבושל נא ונא חייב לר"ת דלמא לא לקי על חי ועוד דלמא צ"כ המקבל (צ"מ דף קטו):** אפלוגמא דרזב הונא ורזב יהודה צמול ריחיס ורזב רזב יהודה אמר לוקה שתיים ורזב הונא אמר לוקה שלש ומסיק רבא אלא דלמרי אפילו כרז יהודה עד כאן לא קאמר רזב יהודה התם אלא דכי נפש הוא חובל לדברים אחרים הוא דאחא אצל הכא כי אם צלי אש למאי אחא ולפ"ה הא אינטרין לחי ולחמי טזריא לכו"נ לר"ת דלמרי' לא לקי לכו"ע דכי אם צלי אש לא משמע דאחא למלקות אלא לעשה דכי אם צלי אש תאכלו ולא דמי לכו"ע נפש הוא חובל דצמול מודו כו"ע דלוקה אשאר דברים דקאמרי התם צהדיא צרייתא חבל זוג של ספרים וזמנא של פרות לוקה שתיים דכי נפש הוא חובל משמע שפיר צלשון לאו שהוא נמינת טעם כל שהוא דבר נפש לא תחובל וזמנא שפיר הוא דקאמר רבא התם דכי נפש הוא חובל אחא לשאר דברים אצל כי אם צלי אש לא אחא אלא לעשה<sup>1</sup> וצנא ומבושל דווקא פליגי דרזב סכר להכי סמכיה לאלו ללקות עליו על נא ומבושל שהם בני מילקא<sup>2</sup> ואזני אמר אין לוקין על לאו שבכללות והא דקאמר חדא מיהא מילקא לקי הכי פי' אם התרו צו משום כי אם צלי אש לצדו אצל על מלקות נא ומבושל לא ילקה<sup>1</sup> דלהכי מניה מה שכתבו צלשון כלל ומיהו לצדו מיהא לקי סמכו לאלו שהם בני מלקות<sup>2</sup>: **אמר רבא אבל** זוג לוקה שתיים. הא פלוגמא דלצחי ורזב חיתמר איפכא צ"כ שלשה מינין (מיר דף לז): וכהנה רבות צגמראש<sup>3</sup>: **שאיין ת"י כי אם צלי אש.** אע"ג דאיצטריך להלקות עליו משום

לוקה שתיים. משום לא תאכל נא ומשום לא תאכלו כי אם צלי אש דכי אם צלי אש נמי אלאו דלא תאכלו קאי: **מבושל לוקה שתיים.** משום מבושל ומשום לא תאכלו כי אם צלי אש: **לאו שבכללות הוא.** דכולל צו כל מיני בעולים שאינן צליה לאסור: **איבא דאמרי טרסי הוא**

**דלא לקי.** כיון שהוא לוקה משום נא [אין] משום מבושל מו לא לקי משום כלל דכי אם צלי אש: **אצל חדא מיהא לקי.** כגון המבשל צממי טזריא ואכלו דאין כאן מלקות דבישול ולא מלקות של נא לוקה משום כי אם צלי אש: **ואיבא דאמרי חדא נמי לא לקי.** משום כי אם צלי אש דלא מיוחד לאויה דידהו כלאו דחסימה שהוא מפרש איסורי וסמיכא ליה פרשת מלקות לעיל מיניה<sup>4</sup>: **אכל זוג לוקה שתיים.** נזיר שאכלו משום זוג לא יאכלט ומשום מכל אשר יעשה מגפן היין מחצניס וגו'<sup>5</sup> דלא יאכל קאי נמי אמכל אשר יעשה: **לאו שבכללות.** אין לוקין על מכל אשר יעשה דלאו שבכללות הוא שכולל חרצניס וזגיס וענבים לחיס ויצניס ועלים ולולבין: **טרסי לא לקי.** היכא דאכל זוג או חרצן ולקי עליהו לא לקי מו משום מכל אשר יעשה. ומודה חז"י דאם אכל זוג וחרצן לוקה שתיים דכיון דמפורש כל אחד לעצמו קאי נמי אלאו דלא יאכל והוי כמאן דכתב לאו אכל חד וחד והכי מוכח צמסכת נזיר<sup>6</sup> דלא פליג חז"י אלא ממלקות דמכל אשר יעשה: **חדא מיהא לקי.** אם אכל עליו ולולבין דאין כאן מלקות דזוג וחרצן לקי משום לאו דמכל אשר יעשה: **אכל כויה נא מבעוד יום פטור.** טעמא מפרש לקמיה מקראי: **לא פטל אם עצמו מבני חבורה.** דלמרי' לקמן (דף פו). אין הפסח נאכל לא צממי חבורות כאחד ואין האוכל אוכל צממי מקומות ופסקא לן מצבית אחד יאכלט ומתרגמינן צמורא חדא יתאכל ואכילה דמצעוד יום לאו אכילה היא ומותר לאכול משחשק עם בני חבורה שנמנה עמהן: **כויה צלי משחשיכה פסח שנמנה עליו: פטל עצמו מבני חבורה.** כדפרישית שאין האוכל מותר לאכול הימנו צממי מקומות: **בשעה שאינו בקום אוכל צלי.** דאין לו הימנא אכילת צלי אינו דין שיסנו בלאו דלא תאכל נא: או לא. או לא נאמר כן אלא צענין אחר בשעה שיסנו בקום אוכל צלי דהיינו צלילה דכתיב ואכלו את הבשר צלילה שהי' הוא **מכללו** אצל צלי. דהא אפילו צלי היה אסור

לאכול ציוס דכתיב ואכלו את הבשר צלילה הזה ולא ציוס וכשחשכה הותר מכלל איסור עשה דלצי ונימא נמי נהי דלא הותר לכתלה אצל נא מיהו לא לחייב עליה אם אכלו: **שאין סלמוד לומר כי אם צלי אש.** דהא כתיב לעיל מיניה צלי אש ומנאות וגו': **אקרא אני בשל.** דייך הוה ליה בקריאת בשל: אין לי שיתחייב על אכילת בשר<sup>7</sup> אלא אם כן ביטלו משחשיכה שהוא עיקר זמנו: **ביטלו מצעוד יום.** ואכלו משחשק מניין: **והא אפקיה.** רצי גופיה דרשיה לעיל [ע"א] לשאר משקין ולצ"י קדר: **בשל מבושל.** מרשני צדוריה דריש ציה דרשה אחריתי נמי: **כויה צלי מבעוד יום חייב.** מפרש ליה לקמיה: **קסני.** חיובא דלצי דמצעוד יום דומיא דחיובא דנא משחשיכה רצי

א) מנחות נח: ג) [סס], א) [מכות יג: טו.], ד) מיר נח: ג) [ג"ל אמר רבא ע"י מוס' דהלא ד"ה אמר רבא אמנס ג"י הכ"מ צ"ה מהלכות מירות אמר אביי אכל זוג וכו' רבא אמר אין לוקין על לאו שבכללות], ו) ג"מ קטו, ו) מילתא דא פרשה ג, ח) [לקמן קכ:], ט) יצמות נד: טו: קט. עג: יצמות נד. חולין פא, ו) [דבנים כה], ס) [גמגדב ג' ו], ז) [סס], ח) [דף לז:], ט) [שמות פא:], יב) [ס' בק"א: בשל, טו] יציאו מוס' מנחות נח: כפרוטרטו צ"ה ואיכא, טו) [גמגדב ג' ו] יצמות מנחות נח: נט: ד"ה אין ומוס' ב"ק קט. ד"ה לכחוב ומוס' מנחות ז: ד"ה לכחוב, טז)

## תורה אור השלם

- אל תאכלו מפגזו כא
- ואכלו את הבשר

## מוסף רש"י

אין לוקין על לאו שבכללות. משום לא תאכלו כי אם צלי אש, דכילי נא ומבושל, ואין לוקין אלא על נא ומבושל שכן מפורשין (ב"מ קסו). זג וחרצן לוקה שלש. אחת מכל אשר יעשה מגפן היין וזמנא על חרצניס ואחת על זוג, דלא יאכל אלוהו קאי (נזיר לז).

## מוסף תוספות

- [וחמי טזריא מוס' שאנן. ב. [ואינו מוכיר שם איסור דשייך למימר ביה דאתא להלקות בשאר דברים כגון חי וחמי טזריא. טס. ג. שאנו רואין בהן כבר לאו. טס. ד. לעולם. ה. לאשמעי' פי' דהאי לא תאכלו איכי אם צלי אש נמי. טס. ו. ג"ל. אפילו הכי הכא סמיכתא קד רשינין. ח. ואמאי אכתי הוה מופנה מדהוה ליה למיכתב או דרוש דרוש או תחקור תחקור. מוס' ב"ק קט. ח. וניחא ליה למינקט כפל לשון השורו בכמה מקומות. טס.

